

## Alte Drucke

**CATECHESIS || DAVIDIS || CHYTRÆI. || RECENS  
RECOGNI=||TA, ET MVLTI DE-||finitionibus aucta. ||**

**Chyträus, David  
Argentorati, 1589**

**VD16 ZV 30868**

NONVM ET DECIMVM. praeceptum.

---

### Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

### Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

**urn:nbn:de:gbv:ha33-1-149135**

# NONVM

## ET DECIMUM.

### præceptum.

*Non concupisces, &c.*

In IX. & X. præcepto præcipitur Rectitudo omnium virium hominis congruens ad normam legis, vel conformitas cum Lege DEI, seu congruentia seu convenientia, seu similitudo totius naturæ humanæ, hoc est, mentis, voluntatis, cordis, omnium virium & membrorum externorum, quæ cum norma mentis divinæ in Lege expressæ perfectè cōgruere debebant. In summa, Est iusticia originalis, seu imago Dei, ad quam homo conditus est.

Peccatum pugnans cum IX. & X. Præcepto, est CONCVPISCENTIA quæ est ἀραξία seu corruptio omnium virium hominis, videlicet, in mente cæcitas, caligo & dubitationes de Deo. In

H v

voluntate & corde auersio à Deo, & vacuitas timoris Dei, dilectionis, inuocationis, fidei ; Item, prauæ inclinationes, inordinatæ appetitiones & flammæ viciorum affectum.

*Qui sunt vsus Legis Diuinae?*

- I. Legis noticia est testimonium, quòd verè sit Deus.
- II. Docet qualis sit Deus, videlicet iustus, verax, beneficus, castus, qualem Lex describit.
- III. Docet ad quid condita sit natura humana, videlicet vt Deum agnoscat & ei iuxta legem obediat.
- IIII. Ostendit peccatum, & est perpetuum iudicium Dei, accusans & damnans omnes homines, qui non confugiunt ad Christum Mediatorem.
- V. Est regula bonorum operum, in quibus renati suam obedientiam erga Deum exercere debent.

VI. Ea

VI. Est norma vitæ hominum etiam non renatorum, vt mores honesta disciplina regant.

*Quid est disciplina?*

DISCIPLINA est regere externos mores, vt cum lege Dei seu recta ratione congruant, & reprimere impetus affectuum viciosos, & vitare externa scelera, quæ Lex Dei prohibet.

*Propter quas causas exigit Disciplina?*  
nam Deus etiam à non renatis?

Propter quinque causas.

1. Mandatum Dei. Rom. 13. Necessè est, obedire, non tantum propter iram, sed etiam propter conscientiam. Proinde quod bonum est facito, & habebis laudem ab eo.
2. Vt vitentur poenæ. Nam Regula iudicii

Iudicii Diuini in Ecclesia & apud Ethnicos certa & immota est: Atrocía scelera puniuntur à Deo atrocibus pœnis, vel immediatè, vel per Magistratus, Rom. 13. Non frustra gladium gerit, sed tibi ad vindictam, si malè egeris.

3. Vt societas ciuilis tranquilla & incolumis conseruetur.

4. Vt nostro exemplo alios ad honestatem morum & virtutem inuitemus.

5. Causa vsitatè allegatur ex Paulo, Galat. 3. Lex pædagogus noster fuit in Christum, vt ex fide iustificaremur. Vt enim boni prædagogi officia tria sunt.

*pædagogi  
officia*

1. Docere. 2. coërcere disciplina, & mores regere. 3. Castigare delinquentem: Ita lex primùm docet nos de Deo, quòd sit, de officiis Deo debitis, de ira DEI, peccato, iusticia, iudicio. &c. Deinde custodit & concludit nos tanquam carcere, non modo frenos & vincula iniiciens viciosis cupiditatibus & externis membris, ne pro libidine contra voluntatem DEI ruant, sed etiam accusans, perterres faciens, & damnans nos propter peccatum,

tum, atq; in his terroribus & angustiis  
 impellens & cogens nos confugere ad  
 Filium Dei Redemptorē & Medicum,  
 qui nos ex carcere legis, peccati & mor-  
 tis, quo conclusi tenebamur, liberauit.  
 Hæc propria & genuina dicti Paulini  
 sententia est, cum qua etiā vsitata ac  
 commodatio non pugnat, congruens  
 cum dicto: Nec scortatores, nec Idolo-  
 latre, nec Adulteri (nec ulli in violatione  
 externæ disciplinæ pertinaciter perse-  
 uerantes) regnum Dei possidebunt.

In Renatis verò disciplina seu guber-  
 natio morum iuxta legem Dei, quæ fit  
 præluce in corde vera agnitione Chris-  
 ti & fide, est cultus Dei & pars nouæ ob-  
 edientiæ: & quidem à Spiritu sancto  
 iuuatur & purior redditur, & præsentis  
 bus ac æternis præmiis compensatur.

*disciplina  
in Renatis*

*Quæ sunt Impedimenta Di-  
 sciplinæ?*

Triā præcipua.

Primum, Naturalis infirmitas seu cas-  
 tigo,

## 110 DE PROMISSIONIBVS

ligo, & cæcitas mētis : procliuſitas volun-  
tatis præcipitantis in motus Deo displi-  
centes, & incendia prauorum affectuū.  
II. Externæ illecebræ, praua ſodalitia,  
exempla multitudinis vicioſa, variæ &  
multiplices delictorum occaſiones.  
III. Impulſiones Diabolorum.

# DE PROMIS- SIONIBVS ET COM- MINATIONIBVS AD- ditis Decalogo.

*In ſingulis Decalogi præceptis prodeſt hæc  
quinque quæſtiones ordine conſiderari. 1. Quæ  
virtutes flagitentur. 2. Quomodo fieri poſſint.  
3. Quæ peccata prohibeantur. 4. Promiſſiones  
additæ virtutibus. 5. Comminationes pœnarū,  
quæ certiffimè peccata comitantur.*

*Eſi autem non ſunt additæ ſingulis Præ-  
ceptis promiſſiones & comminationes in ipſo  
Decalogo, tamen ſumma comprehenſa eſt in  
hac concione addita primo Præcepto: Ego ſum  
Dominus*